

Zatezne kamate – pravni, porezni i računovodstveni aspekt

mr. sc. Zdravko Baica

U ovom članku pišemo o pravnom, poreznom i računovodstvenom aspektu zateznih kamata.

1. Uvod

Vezano uz pravni aspekt zateznih kamata u ovome članku posebno pišemo u **točki 2.1. članka** o zateznim kamatama prema odredbama **Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi** (NN 108/12, 144/12, 81/13 i **112/13** - u daljnjem tekstu **ZOFPIP**) koje se odnose samo na **poslovne (trgovačke) transakcije** između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik i to samo u razdoblju od 30. lipnja 2013., a u **točki 2.2. ovoga članka** pišemo o zateznim kamatama prema odredbama **Zakona o obveznim odnosima** (NN 35/05 i 41/08) koje su se do 29. lipnja 2013. primjenjivale na sve odnose između pravnih i pravnih i fizičkih osoba a koje se i nadalje primjenjuju na odnose između osoba na koje se ne primjenjuju odredbe **Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi**.

U **točki 2.3. ovoga članka** dajemo metodu izračuna zakonskih zateznih kamata koji vrijedi za zakonske kamate po oba navedena propisa.

U **točki 2.4. ovoga članka** dajemo pregled zateznih kamata za razdoblje od 1. siječnja 1990. do 31. prosinca 2007. odnosno do primjene odredbi o zateznim kamatama prema **Zakonu o obveznim odnosima iz NN 35/05**.

Osim o pravnom aspektu zateznih kamata, u **točki 3. ovoga članka** pišemo o poreznom aspektu zateznih kamata, a u **točki 4.** o računovodstvenom aspektu zateznih kamata.

2. Pravni aspekt zateznih kamata

Zatezna kamata predstavlja kaznu za neplaćanje, za razliku od ugovorne kamate koja predstavlja naknadu za korištenje tuđeg novca odnosno cijenu kapitala.

Vjerovnik ima pravo na zateznu kamatu od datuma dužnikova zakašnjenja u ispunjenju novčane obveze i to od prvog idućeg dana od dospjeća do dana ispunjenja odnosno do dana plaćanja novčane obveze bilo direktno ili indirektno (prijeboj potraživanja i obveza).

Razlika između zatezne kamate i ugovorne kamate je i u tome što se zatezne kamate plaćaju samo zbog zakašnjenja u plaćanju nov-

čane obveze, dok se ugovorne kamate mogu ugovarati i plaćati i za novčane obveze i za nenovčane obveze.

Obveza prestaje suglasnošću volja sudionika u obveznom odnosu, ispunjenjem i u drugim zakonom određenim slučajevima. Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava (čl. 160. ZOO iz NN 35/05).

Zatezna kamata je sporedno pravo u odnosu na glavnu obvezu. Iz odredbe **čl. 160. st. 2. ZOO iz NN35/05** proizlazi da dok postoji glavna obveza postoji i obveza za plaćanje zatezne kamate, a prestankom glavne obveze odnosno glavnog duga prestaju obveze za sporedna prava uključujući i obvezu za obračunom zatezne kamate. Međutim, ukoliko plaćanjem glavnog duga nije plaćena zatezna kamata u vezi glavnog duga tada obveza za plaćanjem zateznih kamata postaje poseban dug koji se može utužiti i od momenta utuženja na neplaćene zatezne kamate mogu se obračunavati zatezne kamate prema odredbama **čl. 31. ZOO iz NN 35/05** kojeg u daljnjem tekstu citiramo:

“(1) Na dospjele a neisplaćene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno.

(2) Na iznos neisplaćenih kamata mogu se zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu.”

Donošenjem odredbi o zateznim kamatama **Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi** (u daljnjem tekstu **ZOFPIP**), za određene pravne osobe za **poslovne transakcije** određene su nove stope zateznih kamata u odnosu na odredbe iz **Zakona o obveznim odnosima iz NN 35/05** (u daljnjem tekstu **ZOO iz NN 35/05**).

Dakle, od 30. lipnja 2013. pitanje zateznih kamata uređeno je istodobno i odredbama **ZOO iz NN 35/05** i odredbama **ZOFPIP** s tim da odredbe **ZOO iz NN 35/05** vrijede samo za slučajeve kada nekim drugim propisom nije drukčije određeno obzirom da je **ZOO iz NN 35/05** opći propis (lex generalis). Zbog navedenog propisi o zateznim kamatama za **poslovne transakcije** prema odredbama

ZOFPIPN vrijede samo za odnose između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik, a u svim ostalim slučajevima vrijede odredbe o zateznim kamatama iz **ZOO iz NN35/05**.

Sada imamo između pravnih osoba i između pravnih osoba i fizičkih osoba tri slučaja primjene zateznih kamata:

- 1) Zatezne kamate na obveze **iz poslovnih transakcija** između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze (primjena propisa **ZOFPIPN** o zateznim kamatama o kojima pišemo u **točki 2.1. ovoga članka**);
- 2) Zatezne kamate na obveze **iz poslovnih transakcija** između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze.
Zatezne kamate na obveze **iz poslovnih transakcija** između trgovaca koji nisu poduzetnici iz definicije poduzetnika iz **ZOFPIPN**, između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze i između trgovca koji nije poduzetnik iz definicije poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava (primjena propisa **ZOO iz NN 35/05** o zateznim kamatama o kojima pišemo u **točki 2.2. ovoga članka**);
- 3) Zatezne kamate na obveze **iz "ostalih odnosa"** (primjena propisa **ZOO iz NN 35/05** o zateznim kamatama o kojima pišemo u **točki 2.2. ovoga članka**).

Ako dužnik kasni s ispunjenjem novčane obveze duuguje vjerovniku bez ikakve daljnje opomene pored glavnice, i kamate za kašnjenje s plaćanjem, pod uvjetom da je vjerovnik ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze (čl.12.a st.1. ZOFPIPN).

Prema odredbi čl.14. st.1. ZOFPIPN, ništetna je odredba ugovora kojom se isključuje, ograničava ili uvjetuje pravo vjerovnika na kamate za kašnjenje s plaćanjem.

Dužnik koji kasni s ispunjenjem novčane obveze duuguje, pored glavnice, i zatezne kamate (čl.29. ZOO iz NN 35/05).

Iz navedenih odredbi proizlazi kako je primjena zakonskih zateznih kamata pravo vjerovnika iako to nije ugovoreno, koje vjerovnici **ne moraju iskoristiti ako to ne žele**.

Ako dužnik pored glavnice duuguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica (čl.173. ZOO iz NN 35/05).

Navedena odredba o računanju kamata i troškova vrijedi i za zatezne kamate prema **ZOO iz NN 35/05** i na zatezne kamate prema **ZOFPIPN**, obzirom da **ZOFPIPN** navedena odredba nije izmijenjena niti stavljena izvan snage.

Postoje dvije vrste zateznih kamata:

- 1) zakonske zatezne kamate i
- 2) ugovorne zatezne kamate.

I ZOFPIPN i ZOO iz NN 35/05 dozvoljava da se između određenih osoba ugovara zatezna kamata koja može biti niža od zakonske zatezne kamate ali im je određena najviša stopa. Zbog navedenog i kod zatezne kamate prema **ZOFPIPN** i kod zatezne kamate prema odredbama **ZOO iz NN 35/05** posebno pišemo o zakonskim zateznim kamatama a posebno o ugovornim zateznim kamatama.

2.1. Zatezne kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

Od 30. lipnja 2013., **Zakonom o izmjenama i dopunama ZOFPIPN** (NN 81/2013), za određene pravne osobe (za **poslovne transakcije** između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava kada su osobe javnog prava dužnik novčane obveze) ne vrijede odredbe o zateznim kamatama iz **ZOO-a iz NN 35/05**, već odredbe iz čl.12.a **ZOFPIPN**.

Prema **ZOFPIPN** određena je:

- 1) **zakonska zatezna kamata** za odnose između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze i
- 2) **ugovorna zatezna kamata** za odnose između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze.

Prema čl.10.a ZOFPIPN, odjeljak 4. (ispunjenje novčane obveze) odnosi se na poslovne transakcije između poduzetnika i između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze. Odredbe ovoga odjeljka ne primjenjuju se na novčane obveze koje su obuhvaćene postupcima koji se vode na temelju odredbi ovoga Zakona i Stečajnog zakona.

Prema navedenim odredbama rokovi ispunjenja novčanih obveza u **poslovnim transakcijama** (čl.11. i čl.12.), posljedice dužnikova zakašnjenja s ispunjenjem novčane obveze odnosno pravo na zateznu kamatu i način izračuna zatezne kamate (čl.12.a), posebna naknada za troškove prouzročene vjerovniku dužnikovim zakašnjenjem s ispunjenjem novčane obveze u poslovnim transakcijama (čl.13.), ništetnost pojedinih odredbi ugovora (čl.14.) i obročna otplata (čl.14.a), odnosi se samo na poslovne transakcije između poduzetnika (prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN**) i između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze.

Prema navedenim odredbama zakonske odredbe ne primjenjuju se na novčane obveze koje su obuhvaćene postupcima koji se vode na temelju odredbi **ZOFPIPN** i **Stečajnog zakona**, ili na novčane obveze koje su obuhvaćene postupkom predstečajne nagodbe i stečajnim postupkom. Dakle, na navedene novčane obveze za zatezne kamate primjenjuju se odredbe **ZOO iz NN 35/05**.

Prema navedenim odredbama zatezne kamate određene **ZOFPIPN** ne odnose se odnosno i nadalje se odredbe o zateznim kamatama iz **ZOO iz NN 35/05** odnose na **poslovne transakcije** između sljedećih osoba:

- 1) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze;
- 2) između trgovaca koji nisu poduzetnici prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN**;
- 3) između trgovca koji nije poduzetnik prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava;
- 4) između osoba od kojih barem jedna nije trgovac.

Na **neposlovne transakcije** između svih osoba i nadalje se primjenjuju odredbe o zateznim kamatama iz **ZOO iz NN 35/05**.

O zateznim kamatama prema odredbama **ZOO iz NN 35/05** pišemo u **točki 2.2. ovoga članka**.

Za razumijevanje na koje osobe se primjenjuju odredbe o zateznim kamatama iz **ZOFPIPN** potrebno je definirati pojam "poduzetnik" i pojam "osobe javnog prava" iz odredbi **ZOFPIPN**.

Prema odredbi **čl.3. st.1. točka 1. ZOFPIPN**, »poduzetnik« jest fizička i pravna osoba, koja samostalno obavlja gospodarsku ili profesionalnu djelatnost radi ostvarivanja prihoda, dohotka, dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi.

Prema odredbi **čl.4.st.3. ZOFPIPN**, odredbe glave II.(temeljna pravila financijskog poslovanja u sklopu koje su i odredbe o zateznim kamatama) ne odnose se na financijske institucije, kreditne unije, investicijska društva i društva za upravljanje investicijskim fondovima, kreditne institucije, društva za osiguranje i reosiguranje, leasing društva, institucije za platni promet čija je pretežita djelatnost pružanje platnih usluga i institucije za elektronički novac čija je pretežita djelatnost izdavanje elektroničkog novca.

Prema navedenim odredbama pojam "poduzetnik" iz **ZOFPIPN** je uži pojam od pojma "trgovac" iz **ZOO iz NN 35/05**, odnosno u poduzetnike ne spadaju poduzetnici (trgovci) koji su navedeni u **čl.4. st.3. ZOFPIPN**.

Prema odredbi **čl.3.st.1. točka 1. ZOFPIPN** poduzetnikom se smatra i obrtnik i fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost, bez obzira da li je obveznik poreza na dohodak (vodi knjigu primitaka i izdataka) ili je obveznik poreza na dobit (vodi poslovne knjige kao trgovačko društvo).

Prema odredbi **čl.3.st.1.točka1. ZOFPIPN**, »osobe javnog prava« jesu javni naručitelji kako su uređeni propisima o javnoj nabavi i sektorski naručitelji kako su uređeni propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava koja odgovaraju definiciji poduzetnika.

Prema **čl.5. Zakona o javnoj nabavi (NN 90/11, 83/13, 143/13 i 13/14-OURH)**, javni naručitelji su:

- 1) Republika Hrvatska, odnosno državna tijela Republike Hrvatske,
- 2) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- 3) pravne osobe koje su osnovane za određene svrhe radi zadovoljavanja potreba u općem interesu, koje nemaju industrijski ili trgovački značaj i ispunjavaju jedan od sljedećih uvjeta:
 - da se financiraju iz državnog proračuna ili iz proračuna jedinice lokalne odnosno iz proračuna jedinice područne (regionalne) samouprave ili sredstava drugih takvih pravnih osoba u iznosu većem od 50%, ili
 - da nadzor nad poslovanjem tih pravnih osoba obavljaju državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge takve pravne osobe, ili
 - da više od polovice članova nadzornog odbora, uprave ili odgovarajućeg tijela za upravljanje te vođenje poslova imenuju državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druge takve pravne osobe,
- 4) zajednica tijela iz točaka 1. i 2. ovoga stavka ili pravnih osoba iz točke 3. ovoga stavka.

Prema **čl.6. Zakona o javnoj nabavi, sektorski naručitelji** su:

- 1) javni naručitelji koji obavljaju jednu ili više djelatnosti navedenih u člancima 107. do 112. ovoga Zakona kada nabavljaju robu, radove ili usluge za potrebe obavljanja tih djelatnosti,
- 2) trgovačka društva u kojima javni naručitelj ili više javnih naručitelja ima ili može imati neposredan ili posredan prevladavajući utjecaj na osnovi njihova vlasništva, financijskog udjela ili na osnovi pravila koja vrijede za društva i koja obavljaju jednu ili više djelatnosti navedenih u člancima 107. do 112. ovoga Zakona kada nabavljaju robu, radove ili usluge za potrebe obavljanja tih djelatnosti,

- 3) subjekti koji na temelju posebnog ili isključivog prava koje im je dodijelilo nadležno tijelo obavljaju jednu od djelatnosti navedenih u člancima 107. do 112. ovoga Zakona ili kombinaciju tih djelatnosti kada nabavljaju robu, radove ili usluge za potrebe obavljanja tih djelatnosti, a nisu javni naručitelji ili trgovačka društva u smislu točaka 1. i 2. ovoga stavka.

Prevladavajući utjecaj javnog naručitelja nad trgovačkim društvom u smislu stavka 1. točke 2. ovoga članka pretpostavlja se ako javni naručitelj izravno ili neizravno:

- posjeduje većinu upisanoga kapitala, ili
- raspolaže većinom glasova povezanih s ulozima u društvu, ili
- može imenovati više od polovice članova nadzornog, upravnog ili odgovarajućeg tijela za upravljanje te vođenje poslova društva.

Pravilnikom o popisu obveznika primjene Zakona o javnoj nabavi (NN 19/12), dan je popis javnih naručitelja i sektorskih naručitelja. Međutim, prema **čl.5. st.3. i čl. 6. st.4. Zakona o javnoj nabavi** i prema **čl.2. navedenog Pravilnika**, javni naručitelji i sektorski naručitelji su i osobe koje nisu navedene u Pravilniku ako ispunjavaju uvjete iz **čl.5. st.1. odnosno iz čl.6. st.1. Zakona o javnoj nabavi**.

Zatezne kamate prema **ZOFPIPN** obračunavaju se nakon proteka rokova za ispunjenje novčane obveze u **poslovnim transakcijama iz čl.11. i čl.12. ZOFPIPN**.

»Novčane obveze« jesu iznos glavnice koji je trebao biti plaćen u roku predviđenom ugovorom ili zakonom, uključujući poreze i druga obvezna davanja navedena u računu ili drugom odgovarajućem zahtjevu za isplatu (**točka 5. čl.3. ZOFPIPN**).

»Poslovne transakcije« jesu transakcije između poduzetnika ili između poduzetnika i osoba javnog prava koje rezultiraju dobavom robe ili pružanjem usluga za novčanu naknadu (**točka 16. čl.3. ZOFPIPN**).

U **čl.11. ZOFPIPN** dani su rokovi ispunjenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama između poduzetnika:

„(1) U poslovnim transakcijama među poduzetnicima može se ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako ne postoje okolnosti iz članka 14. stavka 5. ovoga Zakona, kod ugovora o robno trgovačkom kreditu može se ugovoriti u pisanom obliku i dulji rok ispunjenja novčane obveze, a koji rok ni u kojem slučaju ne može biti dulji od 360 dana.

(3) Ako ugovorom među poduzetnicima nije ugovoren rok za ispunjenje novčane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga vjerovnik na to pozove, ispuniti novčanu obvezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za ispunjenje novčane obveze počinje teći od:

1) dana kad je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu, ili

2) dana kad je vjerovnik ispunio svoju obvezu:

- ako nije moguće sa sigurnošću utvrditi dan primitka računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu ili,
- ako je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije negoli je vjerovnik ispunio svoju obvezu, ili

3) dana isteka roka za pregled predmeta obveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određeni rok za takav pregled, a dužnik je primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije isteka toga roka.

(5) Rok za pregled predmeta obveze iz stavka 4. točke 3. ovoga članka ne može biti duži od 30 dana od dana primitka predmeta obveze.

(6) Iznimno, ako je to opravdano posebnim okolnostima, kao što je to primjerice posebna narav predmeta obveze, ako ne postoje okolnosti iz članka 14. stavka 5. ovoga Zakona, ugovorne strane mogu ugovoriti u pisanom obliku i duži rok od roka iz stavka 5. ovoga članka.“

U čl.12. ZOFPIPN dani su rokovi ispunjenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama između poduzetnika i osoba javnog prava:

„(1) U poslovnim transakcijama između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze, može se ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 30 dana.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako ne postoje okolnosti iz članka 14. stavka 6. ovoga Zakona, može se ugovoriti u pismenom obliku i duži rok ispunjenja novčane obveze, ako je to objektivno opravdano posebnim značajkama i naravi ugovora, ali ne duži od 60 dana.

(3) Ako ugovorom između poduzetnika i osobe javnog prava u kojem je osoba javnog prava dužnik novčane obveze nije ugovoren rok za ispunjenje novčane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga vjerovnik na to pozove, ispuniti novčanu obvezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za ispunjenje novčane obveze iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka počinje teći od dana određenog člankom 11. stavkom 4. ovoga Zakona.

(5) U poslovnim transakcijama iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka, na rok za pregled predmeta obveze primjenjuje se odredba članka 11. stavka 5. ovoga Zakona.

(6) Rok za pregled predmeta obveze iz članka 11. stavka 6. ovoga Zakona mora biti naveden u natječajnoj dokumentaciji.“

2.1.1. Zakonske zatezne kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

Ako dužnik zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje vjerovniku bez ikakve daljnje opomene pored glavnice, i **kamate za kašnjenje s plaćanjem**, pod uvjetom da je vjerovnik ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze (čl.12.a st.1. ZOFPIPN).

»Zakašnjenje s plaćanjem« označava plaćanje koje nije izvršeno u roku predviđenom ugovorom ili zakonom (čl.3. st.1. točka 17. ZOFPIPN).

»Kamata za kašnjenje s plaćanjem« jest **zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem ili kamata po stopi ugovorenoj između poduzetnika** (čl.3. st.1. točka 18. ZOFPIPN).

Stopa zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem u poslovnim transakcijama između poduzetnika i između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze jednaka je **referentnoj stopi** uvećanoj za 8 postotnih poena (čl.12.a st.2. ZOFPIPN).

»Zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem« jest osnovna kamatna stopa za kašnjenje s plaćanjem po stopi koja je jednaka iznosu **referentne stope** uvećana za 8 postotnih poena (čl.3. st.1. točka 19. ZOFPIPN).

U poslovnim transakcijama između poduzetnika moguće je ugovoriti drukčiju stopu kamata za kašnjenje s plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem iz stavka 2. ovoga članka, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora. Ako su

kamate ugovorene ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje s plaćanjem (čl.12.a st.3. ZOFPIPN).

»Poslovne transakcije« jesu transakcije između poduzetnika ili između poduzetnika i osoba javnog prava koje rezultiraju dobavom robe ili pružanjem usluga za novčanu naknadu (točka 16. čl.3. ZOFPIPN).

Iz navedenih odredbi proizlazi da u poslovnim transakcijama iz čl.3. st.1. točka 16. ZOFPIPN između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik, vjerovnik ima pravo nakon isteka navedenih zakonskih rokova za ispunjenje novčane obveze na zakonsku zateznu kamatu ili na ugovorenu zateznu kamatu koja može biti manja od zakonske zatezne kamate ali ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

»Referentna stopa« jest osnovna kamatna stopa za kašnjenje s plaćanjem a jednaka je **prosječnoj kamatnoj stopi** na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima koja je izračunata za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu umanjenoj za 1 postotni poen (čl.3. st.1. točka 20. ZOFPIPN).

Prema odredbi čl.12.a st.4. ZOFPIPN, prosječnu kamatnu stopu za **referentno razdoblje** određuje Hrvatska narodna banka prema utvrđenoj metodologiji i dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti u "Narodnim novinama".

Prema odredbi čl.12.a st.5. ZOFPIPN, referentno razdoblje obuhvaća šest mjeseci do predzadnjeg mjeseca polugodišta koje prethodi tekućem polugodištu, uključujući i taj mjesec.

Prema navedenim odredbama i objave Hrvatske narodne banke o prosječnim kamatnim stopama dajemo sljedeće podatke o zakonskoj zateznoj kamati koja vrijedi za odnose između poduzetnika i poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik:

Nar. nov.	Prosječna kamatna stopa	Zakonska zatezna kamata	Razdoblje
86/13	5,40 %	12,40 %	od 30.6.2013. do 31.12.2013.
1/14	5,35 %	12,35 %	od 1.1.2014. do 30.6.2014.
80/14	5,29 %	12,29 %	od 1.7.2014. do 31.12. 2014.

ističemo...

Potrebno je istaknuti da se nove stope zakonskih zateznih kamata primjenjuju na odnose između poduzetnika i između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik, samo ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013. ili kasnije, bez obzira na to što je ugovorni odnos na temelju kojeg su roba ili usluge isporučene nastao prije 30. lipnja 2013. Ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena do 29. lipnja 2013. primjenjuju se odredbe o zakonskim zateznim kamatama iz ZOO iz NN 35/05 o kojima pišemo u točki 2.2.1. ovoga članka.

2.1.2. Ugovorne zatezne kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi

Ako dužnik zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje vjerovniku bez ikakve daljnje opomene pored glavnice, i **kamate za**

kašnjenje s plaćanjem, pod uvjetom da je vjerovnik ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze (čl.12.a st.1. ZOFPIPN).

»Zakašnjenje s plaćanjem« označava plaćanje koje nije izvršeno u roku predviđenom ugovorom ili zakonom (čl.3. st.1. točka 17. ZOFPIPN).

»Kamata za kašnjenje s plaćanjem« jest **zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem ili kamata po stopi ugovorenoj između poduzetnika** (čl.3. st.1. točka 18. ZOFPIPN).

U **poslovnim transakcijama** između poduzetnika moguće je ugovoriti drukčiju stopu kamata za kašnjenje s plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem iz stavka 2. ovoga članka, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora. Ako su kamate ugovorene ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje s plaćanjem (čl.12.a st.3. ZOFPIPN).

»Poslovne transakcije« jesu transakcije između poduzetnika ili između poduzetnika i osoba javnog prava koje rezultiraju dobavom robe ili pružanjem usluga za novčanu naknadu (točka 16. čl.3. ZOFPIPN).

Prema navedenim odredbama u poslovnim transakcijama između poduzetnika može se ugovoriti primjena zatezne kamate koja je niža od zakonske zatezne kamate. Međutim u navedenim odnosima između navedenih poduzetnika ugovorena zatezna kamata ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

Prema navedenim odredbama u poslovnim transakcijama između poduzetnika i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik ne može se ugovarati primjena zatezne kamate koja je niža od zakonske zatezne kamate.

2.1.3. Zatezne kamate prema Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi kod obročne otplate

Ako se u poslovnim transakcijama između poduzetnika i poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze ugovori obročna otplate, odredbe ovoga Zakona o pravnim posljedicama iz članka 12.a i 13., primjenjuju se na svaki obrok zasebno (čl.14.a ZOFPIPN).

Prema navedenoj odredbi u poslovnim transakcijama između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz ZOFPIPN i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze, kada se ugovori obročna otplate tada se primjenjuju odredbe ZOFPIPN o zakonskim i ugovornim zateznim kamatama na svaki obrok zasebno.

2.1.4. Posebna naknada vjerovniku zbog dužnikova zakašnjenja s ispunjenjem novčane obveze

Osim zatezne kamate, člankom 13. ZOFPIPN određena je posebna naknada za troškove prouzročene vjerovniku dužnikovim zakašnjenjem s ispunjenjem novčane obveze u poslovnim transakcijama.

„(1) U poslovnim transakcijama između poduzetnika i između poduzetnika i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze, ako dužnik zakasni s ispunjenjem novčane obveze, vjerovnik ima pravo, bez ikakve daljnje opomene, na posebnu naknadu u kunama u protivvrijednosti 40 eura.

(2) Vjerovnik ima pravo na posebnu naknadu iz stavka 1. ovoga članka bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikovog zakašnjenja.

(3) Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka ni na koji način ne umanjuju, ne ograničavaju niti isključuju pravo vjerovnika na naknadu

štete, troškove postupka prisilne naplate i ostala prava koja mu pripadaju zbog dužnikovog zakašnjenja.“

2.2. Zatezne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima iz NN 35/05

O zateznim kamatama s pravnog aspekta pišemo o odredbama **Zakona o obveznim odnosima** (NN 35/05, 41/08 i 125/11) (u daljnjem tekstu **ZOO iz NN 35/05**), čije su se odredbe o zateznim kamatama počele primjenjivati od 1. siječnja 2008. Naime, odredbe **ZOO iz NN 35/05** počele su se primjenjivati od 1. siječnja 2006., ali prema odredbi čl.1165. **ZOO iz NN 35/05** odredbe čl.26. st.1. - 3. i čl.29. st.2. - 6. i st.8. počinju se primjenjivati nakon isteka dvije godine od dana stupanja na snagu **ZOO iz NN 35/05**.

U **točki 2.4. ovoga članka** dajemo pregled zateznih kamata za razdoblje prije primjene **ZOO iz NN35/05**.

Od 1. siječnja 2008. do 29. lipnja 2013. na transakcije između svih osoba primjenjivale su se odredbe o zateznim kamatama prema odredbama **ZOO iz NN 35/05**.

Od 30. lipnja 2013. zatezne kamate prema odredbama **ZOO iz NN 35/05** primjenjuju se na sve ostale transakcije između osoba osim za **poslovne transakcije** između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osoba javnog prava u kojima je osoba javnog prava dužnik novčane obveze.

Za razumijevanje na koje osobe se primjene odredbi o zateznim kamatama iz **ZOO iz NN 35/05** potrebno je definirati pojam "trgovac" i pojam "osobe javnog prava" iz odredbi **ZOFPIPN**.

Pojam "trgovac" nije definiran **ZOO iz NN 35/05**, već je definiran čl.1. do 3.

Zakonom o trgovačkim društvima (NN 111/93 do 111/12).

Prema navedenim odredbama trgovci su osobe koje trajno obavljaju gospodarsku djelatnost, a to su:

- 1) trgovačka društva,
- 2) trgovac pojedinac,
- 3) obrtnik i
- 4) fizička osoba koja trajno obavlja samostalnu djelatnost

Trgovačka društva su pravne osobe, i to: javno trgovačko društvo, komanditno društvo, dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću i gospodarsko interesno udruženje.

Trgovačko društvo je trgovac, neovisno o tome obavlja li gospodarsku ili neku drugu djelatnost.

Trgovac pojedinac je fizička osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu i upisan je u sudskom registru kao trgovac pojedinac.

Prema **čl.26. st.6. ZOO iz NN 35/05**, osobe javnog prava su osobe koje su obvezne postupiti po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava. Tko se smatra osobom javnog prava detaljno smo obrazložili u **točki 2.1. ovoga članka**.

Zatezne kamate prema odredbama **ZOO iz NN 35/05** primjenjuju se u sljedećim slučajevima:

- 1) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava u kojima je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze za poslovne transakcije;
- 2) između **trgovaca koji nisu poduzetnici** prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** za poslovne transakcije;
- 3) između trgovca koji nije poduzetnik prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava za poslovne transakcije;
- 4) u **ostalim odnosima**.

U prva tri slučaja radi se o stopi zatezних kamata između trgovaca i između trgovca i osobe javnog prava prema odredbama **ZOO iz NN 35/05**, na odnose iz **trgovačkih ugovora**.

U **trgovce koji nisu poduzetnici** prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** su pravne osobe na koje se prema odredbi **čl.4. st.3. ZOFPIPN** odredbe o zatezним kamatama ne odnose na njih, a to su:

- financijske institucije,
- kreditne unije,
- investicijska društva i društva za upravljanje investicijskim fondovima,
- kreditne institucije,
- društva za osiguranje i reosiguranje,
- leasing društva,
- institucije za platni promet čija je pretežita djelatnost pružanje platnih usluga i
- institucije za elektronički novac čija je pretežita djelatnost izdavanje elektroničkog novca.

U slučaju pod red.br.5.odnosno kod "**ostalih odnosa**" imamo sljedeće odnose:

- 1) između trgovaca iz ugovora koji se ne odnosi na djelatnost barem jednog od njih (npr. zajam, zakup, najam)
- 2) između trgovca i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava;
- 3) između osobe javnog prava i pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava;
- 4) između pravnih osoba koje nisu ni trgovci ni osobe javnog prava;
- 5) između osoba javnog prava;
- 6) između trgovca i fizičke osobe;
- 7) između osobe javnog prava i fizičke osobe;
- 8) između pravne osobe koja nije ni trgovac ni osoba javnog prava i fizičke osobe;
- 9) između fizičkih osoba;
- 10) izvanugovorni odnosi (npr. naknada štete) između svih navedenih osoba kao i između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava.

Dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispunji obvezu u roku određenom za ispunjenje. Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u zakašnjenje kad ga vjerovnik pozove da ispunji obvezu, usmeno ili pisano, izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čiji je cilj da se postigne ispunjenje obveze (čl.183. ZOO iz NN 35/05).

Prema navedenim odredbama rok za ispunjenje novčane obveze može se ugovoriti, a ako se ne ugovori tada rok za ispunjenje novčane obveze nastaje u momentu kada vjerovnik pozove dužnika da ispunji obvezu (usmeno ili pismeno ili izvansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čiji je cilj da se postigne ispunjenje obveze).

Zakašnjenje nastupa slijedećeg dana od zadnjeg dana roka za ispunjenje i od tog dana vjerovnik ima pravo obračunati zatezne kamate dužniku.

Kada vjerovnik dođe u zakašnjenje prestaje zakašnjenje dužnika odnosno od tog momenta vjerovnik nema pravo od dužnika ni na ugovorne ni na zatezne kamate.

Kada vjerovnik dolazi u zakašnjenje određeno je **čl.184. ZOO iz NN 35/05**:

"(1) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje ako bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spriječi.

(2) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje i kad je spreman primiti ispunjenje dužnikove istodobne obveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospjele obveze.

(3) Vjerovnik ne dolazi u zakašnjenje ako dokaže da u vrijeme ponude ispunjenja, ili u vrijeme određeno za ispunjenje, dužnik nije mogao ispuniti svoju obvezu."

Učinci vjerovnikova zakašnjenja određena su **čl.185. ZOO iz NN 35/05**:

"(1) Dolaskom vjerovnika u zakašnjenje prestaje zakašnjenje dužnika, i na vjerovnika prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.

(2) Od dana vjerovnikova zakašnjenja prestaju teći kamate.

(3) Vjerovnik u zakašnjenju dužan je naknaditi dužniku štetu nastalu zbog zakašnjenja za koje odgovara, a i troškove oko daljnjeg čuvanja stvari."

Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate (čl.29. st.1. ZOO iz NN 35/05).

Stopa zatezних kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine (čl.29. st.1. ZOO iz NN 35/05).

Iz navedene odredbe proizlazi da nije dozvoljeno utvrđivanje polugodišnje, tromjesečne, mjesečne ili slične stope odnosno nije dozvoljeno utvrđivanje stope različite od razdoblja od jedne godine.

Vjerovnik ima pravo na zatezne kamate bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja. Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezних kamata, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete (čl.30. ZOO iz NN 35/05).

Na dospjele a neisplaćene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno. Na iznos neisplaćenih kamata mogu se zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu (čl.31. ZOO iz NN 35/05).

Odredbe Zakona o obveznim odnosima što se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za trgovačke ugovore nije izričito drukčije određeno (čl.14. st.1. ZOO iz NN 35/05).

Trgovački ugovori, prema ovom Zakonu, jesu ugovori što ih sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti (čl.14. st.2. ZOO iz NN 35/05).

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na ugovore na odgovarajući se način primjenjuju i na druge pravne poslove (čl.14. st.3. ZOO iz NN 35/05).

Iz navedenih odredbi i odredbi o zatezним kamatama (**čl.29. do 31. ZOO iz NN 35/05**) proizlazi da se odredbe o zatezним kamatama iz **ZOO iz NN 35/05** odnosi na sve ugovore a ne samo na trgovačke ugovore, za razliku od odredaba za zatezne kamate iz **ZOFPIPN** koje se odnose samo na ugovore iz **poslovnih transakcija**.

2.2.1. Zakonske zatezne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima

Stopa zatezних kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za pet postotnih poena (čl.29. st.2. ZOO iz NN 35/05).

Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama« (čl.29. st.8. ZOO iz NN 35/05).

Nar. nov.	Eskontna stopa	Razdoblje
132/07	9%	Od 1.1.2008.
75/08	9%	Od 1.7.2008.
1/09	9%	Od 1.1.2009.
76/09	9%	Od 1.7.2009.
1/10	9%	Od 1.1.2010.
82/10	9%	Od 1.7.2010.
1/11	9%	Od 1.1.2011.
66/11	7%	Od 1.7.2011.
1/12	7%	Od 1.1.2012.
73/12	7%	Od 1.7.2012.
1/13	7%	Od 1.1.2013.
83/13	7%	Od 1.7.2013.
1/14	7%	Od 1.1.2014.
80/14	7%	Od 1.7.2014.

Prema navedenoj odredbi i na temelju objave **Hrvatske narodne banke** o visini eskontne stope dajemo pregled stope zakonske zatezne kamate za radoblje od primjene **ZOO iz NN 35/05** do datuma pisanja ovoga članka.

Zak. zat. kta 1 odnosi se na zakonske zatezne kamate koje vrijede između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava (osim za slučajeve kada se primjenjuju od 30. lipnja 2013. stope zakonskih zatezних kamata prema odredbama **ZOFPIPN**).

Zak. zat. kta 2 odnosi se na zakonske zatezne kamate koje vrijede između osoba od kojih barem jedna nije trgovac.

Eskontna stopa	Zak. zat. kta 1	Zak. zat. kta 2	Razdoblje
9%	17%	14%	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	15%	12%	od 1.7.2011.

Napominjemo, da se od 30. lipnja 2013. za poslovne transakcije (ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013 ili kasnije) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik ne primjenjuju navedene zakonske zatezne kamate iz **ZOO iz NN 35/05** već zakonske zatezne kamate prema odredbama **ZOFPIPN** o kojima smo pisali i koje smo iskazali u točki 2.1.1. ovoga članka.

Od 1. siječnja 2008. za zatezne kamate za dug za javne prihode kao i za više plaćene javne prihode vrijede odredbe **ZOO iz NN 35/05**.

Porezna uprava – središnji ured je dopunom upute Klasa: 410-01/07-01/1517, Ur.br.: 513-07-21-01/08-7 od 3. siječnja 2008. odredio da se od 1. siječnja 2008. propisuje zatezna kamata sukladno propisima iz **ZOO-a iz NN 35/05** za nepravodobne uplate razlike poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak po godišnjoj prijavi. Iz navedene upute proizlazi da se na zakašnjenje plaćanja poreznog duga primjenjuje kamatna stopa zatezne kamate za ostale odnose iz **čl. 29. ZOO-a iz NN 35/05** (eskontna stopa HNB uvećana za 5 postotnih poena), odnosno da se primjenjuje zakonska zatezna kamata koja se primjenjuje na odnose između osoba od kojih barem jedna nije trgovac.

Pregled zakonskih zatezних kamata od 1990.g. do primjene odredbi ZOO iz NN 35/05 odnosno do 31.12.2007. dajemo u točki 2.4. ovoga članka.

2.2.2. Ugovorne zatezne kamate prema Zakonu o obveznim odnosima

Stopa ugovornih kamata između trgovaca, odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka, uvećane za polovinu te stope (čl.26. st.2. ZOO iz NN 35/05).

Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezних kamata (čl.29. st.3. ZOO iz NN 35/05).

Ako je, u slučaju iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, stopa ugovornih kamata viša od stope zatezних kamata, one teku i poslije dužnikova zakašnjenja (čl.29. st.6. ZOO iz NN 35/05).

Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u »Narodnim novinama« (čl.29. st.8. ZOO iz NN 35/05).

Prema navedenim odredbama samo između trgovaca i trgovca i osobe javnog prava mogu se ugovoriti ugovorene zakonske kamate. U odnosima između osoba od kojih jedna nije trgovac ne mogu se ugovarati ugovorne zakonske kamate.

Prema navedenim odredbama najviša ugovorena zatezna kamata ne može biti veća od stope zakonske zatezne kamate u odnosima između osoba od kojih jedna nije trgovac uvećana za polovinu te stope.

Prema navedenim odredbama i na temelju objave **Hrvatske narodne banke** o visini eskontne stope dajemo pregled najviše stope ugovorne zatezne kamate za radoblje od primjene **ZOO iz NN 35/05** do datuma pisanja ovoga članka.

Eskontna stopa	Najviša ugovorna zat. kta	Razdoblje
9%	21%	od 1.1.2008. do 30.6.2011.
7%	18%	od 1.7.2011.

U vezi ugovorne zatezne kamate potrebno je napomenuti da odredbama **čl.29. st.4. i st.5. ZOO iz NN 35/05** postoji mogućnost da se u određenim situacijama ugovor o ugovorenoj stopi zatezne kamate proglašni ništetnim, pa dajemo prijepis navedenih odredbi.

Ali ništetna je odredba ugovora iz stavka 3. članka 29. ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zatezних kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana (čl.29. st.4. ZOO iz NN 35/05).

Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zatezних kamata ništetna uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zatezних kamata (čl.29. st.5. ZOO iz NN 35/05).

Napominjemo, da se od 30. lipnja 2013. za poslovne transakcije (ako je isporuka robe ili obavljena usluga izvršena 30. lipnja 2013 ili kasnije) između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i između poduzetnika prema definiciji poduzetnika iz **ZOFPIPN** i osobe javnog prava kod kojih je osoba javnog prava dužnik ne primjenjuju navedene ugovorne zatezne kamate iz **ZOO iz NN 35/05** već ugovorne zatezne kamate prema odredbama **ZOFPIPN** o kojima smo pisali u točki 2.1.2. ovoga članka. Prema odredbama **ZOFPIPN** ugovorna zakonska kamata može biti niža od zakonske zatezne kamate ali ne može biti veća od zakonske zatezne kamate.

2.3. Metoda izračuna zakonskih zatezних kamata

Prema čl.1164. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05), početkom primjene odredbama članka 26. stavka 1. -3. i članka 29. stavka 2. - 6. i stavka 8. **ZOO iz NN 35/05** (a to znači od 1. 1. 2008. prema čl.1165. **ZOO iz NN 35/05**), prestaju važiti odredbe članka 1., 2., 5., 6., 7., 8., 9. stavka 1. točke 1. i članka 10. Zakona o kamatama ("Narodne novine", br.94/04).

Iz navedene odredbe proizlazi da još uvijek vrijede odredbe čl.3. Zakona o kamatama (koje se primjenjuju od 20. srpnja 2004.), obzirom da novim propisima navedena materija nije posebno i drukčije propisana, pa navedeni članak u cijelosti navodimo:

"(1) Zatezna kamata obračunava se primjenom dekurzivnoga jednostavnoga kamatnog računa na dospjelu glavnicu bez pripisa zatezne kamate glavnici istekom obračunskog razdoblja.

(2) Pri obračunu zatezne kamate primjenjuje se ovaj matematički izraz:

$$K = \frac{C \times p \times n}{100}$$

gdje oznake imaju sljedeće značenje:

K = zatezna kamata

C = glavnica

p = stopa zatezne kamate

n = broj godina

(3) Pri obračunu zatezne kamate za obračunsko razdoblje kraće od jedne godine primjenjuje se kalendarski broj dana za tu godinu i koristi se ovaj matematički izraz:

$$K = \frac{C \times p \times d}{36.500}$$

odnosno za prijestupnu godinu :

$$K = \frac{C \times p \times d}{36.600}$$

gdje oznake imaju sljedeće značenje:

K = zatezna kamata

C = glavnica

p = stopa zatezne kamate

d = broj dana."

Priestupne godine bile su 1996., 2000., 2004., 2008 i 2012.

Prema navedenoj odredbi čl.3. Zakona o kamatama, od 20. srpnja 2004. više nije dopuštena primjena komformne metode već se primjenjuje proporcionalni (jednostavni) način obračuna zatezних kamata.

2.4. Zatezne kamate za razdoblje prije primjene odredbi o zatezним kamata iz ZOO (NN 35/05)

O zatezним kamatama odnosno o propisima koji određuju zatezne kamate prije primjene odredaba iz **ZOO iz NN 35/05** (prije 1. siječnja 2008.) upućujemo na točku 2.5. članka "Kamate u obveznim odnosima", koji je objavljen u RiPup-u br.6/2012¹.

Iz navedenog članka dajemo pregled zakonskih zatezних kamata za razdoblje od 1. siječnja 1990. do 31.12.2007.

Razdoblje primjene	Stopa
od 01.01.1990. do 30.06.1990.	28,08% god.
od 01.07.1990. do 12.10.1990.	16,80% god.
od 13.10.1990. do 09.11.1990.	30,00% god.
od 10.11.1990. do 31.03.1991.	36,00% god.
od 01.04.1991. do 31.12.1991.	48,00% god.
od 01.01.1992. do 30.04.1992.	14,88% mj.
od 01.05.1992. do 31.05.1992.	18,00% mj.
od 01.06.1992. do 30.06.1992.	25,80% mj.
od 01.07.1992. do 31.07.1992.	22,20% mj.
od 01.08.1992. do 31.08.1992.	25,68% mj.
od 01.09.1992. do 30.09.1992.	24,36% mj.
od 01.10.1992. do 31.10.1992.	29,40% mj.
od 01.11.1992. do 30.11.1992.	33,96% mj.
od 01.12.1992. do 31.12.1992.	33,96% mj.
od 01.01.1993. do 28.02.1993.	26,40% mj.
od 01.03.1993. do 31.08.1993.	30,00% mj.
od 01.09.1993. do 30.09.1993.	34,20% mj.
od 01.10.1993. do 07.10.1993.	25,20% mj.
od 08.10.1993. do 21.10.1993.	3,60% mj.
od 22.10.1993. do 30.11.1993.	9,00% mj.
od 01.12.1993. do 31.12.1993.	8,50% mj.
od 01.01.1994. do 03.02.1994.	7,10% mj.
od 04.02.1994. do 28.02.1994.	3,50% mj.
od 01.03.1994. do 10.03.1994.	3,29% mj.
od 11.03.1994. do 31.03.1994.	3,27% mj.
od 01.04.1994. do 30.06.1994.	30,00% god.
od 01.07.1994. do 07.05.1996.	22,00% god.
od 08.05.1996. do 10.09.1996.	24,00% god.
od 11.09.1996. do 30.06.2002.	18,00% god.
od 01.07.2002. do 02.11.2004.	15,00% god.
od 03.11.2004. do 31.12.2007.	15,00% god.

O zatezним kamatama odnosno o propisima koji određuju zatezne kamate za dug za javne prihode kao i za više plaćene javne prihode prije primjene odredaba iz **ZOO iz NN 35/05** (prije 1. siječnja 2008.) upućujemo na točku 2.6. članka "Kamate u obveznim odnosima", koji je objavljen u RiPup-u br.6/2012.²

Iz navedenog članka dajemo pregled zakonskih zatezних kamata za javne prihode za razdoblje od 1. siječnja 1990. do 31.12.2007.

Razdoblje primjene	Stopa
od 01.01.1990. do 30.06.1991.	0,1% dnevno
od 01.02.1991. do 23.07.1991.	0,5% dnevno
od 24.07.1991. do 15.11.1991.	0,1% dnevno
od 16.11.1991. do 25.06.1992.	0,5% dnevno
od 26.06.1992. do 30.06.1992.	0,5% mj.
od 01.07.1992. do 31.07.1992.	24,05% mj.
od 01.08.1992. do 31.08.1992.	27,82% mj.
od 01.09.1992. do 30.09.1992.	26,39% mj.
od 01.10.1992. do 31.10.1992.	31,85% mj.
od 01.11.1992. do 31.12.1992.	36,79% mj.
od 01.01.1993. do 28.02.1993.	28,60% mj.
od 01.03.1993. do 31.08.1993.	32,50% mj.
od 01.09.1993. do 30.09.1993.	37,05% mj.
od 01.10.1993. do 07.10.1993.	27,30% mj.
od 08.10.1993. do 30.01.1993.	3,90% mj.
od 01.12.1993. do 31.12.1993.	10,50% mj.
od 01.01.1994. do 31.01.1994.	178,84% god.
od 01.02.1994. do 28.02.1994.	211,22% god.
od 01.03.1994. do 31.03.1994.	47,98% god.
od 01.04.1994. do 30.06.1994.	36,00% god.
od 01.07.1994. do 31.12.1994.	30,00% god.
od 01.01.1995. do 28.03.1995.	30,00% god.
od 29.03.1995. do 07.05.1996.	24,00% god.
od 08.05.1996. do 30.09.1999.	18,00% god.
od 01.10.1999. do 31.12.2007.	15,00% god.

Iz navedenog članka dajemo pregled zakonskih zatezних kamata za više plaćene javne prihode za razdoblje od 1. siječnja 1990. do 31.12.2007. (vidi desni stupac).

Razdoblje primjene	Stopa
od 01.01.1990. do 31.01.1991.	0,10% dnevno
od 01.02.1991. do 23.07.1991.	0,50% dnevno
od 24.07.1991. do 14.11.1991.	0,10% dnevno
od 15.11.1991. do 25.06.1992.	0,50% dnevno
od 26.06.1992. do 30.06.1992.	27,95% mj.
od 01.07.1992. do 31.07.1992.	24,05% mj.
od 01.08.1992. do 31.08.1992.	27,82% mj.
od 01.09.1992. do 30.09.1992.	26,39% mj.
od 01.10.1992. do 31.10.1992.	31,85% mj.
od 01.11.1992. do 31.12.1992.	36,79% mj.
od 01.01.1993. do 28.02.1993.	28,60% mj.
od 01.03.1993. do 17.06.1993.	32,50% mj.
od 18.06.1993. do 31.08.1993.	32,50% mj.
od 01.09.1993. do 30.09.1993.	37,05% mj.
od 01.10.1993. do 07.10.1993.	27,30% mj.
od 08.10.1993. do 30.11.1993.	3,90% mj.
od 01.12.1993. do 02.12.1993.	3,25% mj.
od 03.12.1993. do 31.12.1993.	10,50% mj.
od 01.01.1994. do 28.02.1994.	9,10% mj.
od 01.03.1994. do 10.03.1994.	3,29% mj.
od 11.03.1994. do 31.03.1994.	3,27% mj.
od 01.04.1994. do 30.06.1994.	36,00% mj.
od 01.07.1994. do 28.03.1995.	30,00% god.
od 29.03.1995. do 10.09.1996.	24,00% god.
od 11.09.1996. do 30.06.2002.	6,50% god.
od 01.07.2002. do 02.11.2004.	7,50% god.
od 03.11.2004. do 31.12.2007.	7,50% god.

3. Porezni aspekt zakonskih kamata

U ovoj točki članka dajemo najosnovnije odredbe o oporezivanju zatezних kamata sa porezom na dodanu vrijednost, sa porezom na dohodak, sa porezom na dobit i sa porezom na dobit po odbitku.

Detaljnije o oporezivanju kamata (ugovornih i zatezних) pisali smo u članku "Računovodstveni i porezni aspekti kamata na pozajmice" koji je objavljen u RiPup-u br. 3/2013.

3.1. Oporezivanje zatezних kamata porezom na dodanu vrijednost

Prema odredbi čl. 25. st. 5. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (NN 79/13, 85/13, 160/13 i 35/14), zatezne kamate koje porezni obveznik naplaćuje od svojih dužnika do visine propisane zatezne kamate i troškovi opomena, predstavljaju odštetu i ne oporezuje se.

Prema navedenoj odredbi zakonske zatezne kamate ne oporezuju se porezom na dodanu vrijednost.

Prema odredbi čl. 26. st. 2. ZOO iz NN 35/05, ugovorna zatezna kamata između trgovca i između trgovca i osobe javnog prava može biti veća od zakonske zatezne kamate, ali ne veća od zakonske za-

Objavite financijske izvještaje u RiPup-u

980,00 kn + PDV
Tel.: 01 49 21 737

tezne kamate između osoba od kojih jedna nije trgovac uvećana za polovinu te stope.

Ako je ugovorna zatezna kamata veća od zakonske zatezne kamate, tada navedena razlika predstavlja ugovornu kamatu i za nju ne vrijedi gore navedena odredba da se ne oporezuje porezom na dodanu vrijednost.

Prema odredbi **čl. 40. st. 1. točka b. Zakona o porezu na dodanu vrijednost** (NN 73/13 i 153/13), ugovorne kamate su oslobođene od oporezivanja sa porezom na dodanu vrijednost. Međutim, prema odredbi **čl. 40. st. 3. Zakona o PDV-u**, porezni obveznik ima pravo izbora za oporezivanje ako povremeno odobrava kredite i zajmove povezane s obavljanjem isporuka dobara i usluga.

Iz navedenog proizlazi da porezni obveznik koji povremeno odobrava kredite i zajmove povezane s obavljanjem isporuka dobara i usluga može dati izjavu Poreznoj upravi da želi oporezivati ugovorne kamate i tada će svojim dužnicima obračunavati PDV na ugovorene kamate a to znači i na ugovorenu zateznu kamatu ako je veća od zakonske zatezne kamate (samo na razliku).

3.2. Oporezivanje zatezних kamata porezom na dohodak

Prema odredbi **čl. 17. st. 3. Pravilnika o porezu na dohodak** (NN 95/05 do 160/13), primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se iznosi zatezne kamate isplaćene po osnovi plaće ili mirovine koje poslodavac i isplatiatelj primitka odnosno plaće i mirovine iz članka 14. Zakona isplaćuje radniku i fizičkim osobama te umirovljenicima po sudskoj presudi. Kamate koje se isplaćuju po osnovi plaće ili mirovine isplaćene sa zakašnjenjem, bez sudske presude ili na temelju izvansudske nagodbe smatraju se primitkom od nesamostalnog rada prema članku 14. Zakona i članku 11. ovoga Pravilnika u ukupnom iznosu.

Prema navedenoj odredbi poslodavac koji isplati zatezne kamate na zakašnjenju isplatu plaće ili mirovine bez sudske presude ili na temelju izvansudske nagodbe na tu zateznu kamatu mora obračunati sve poreze i doprinose iz plaće i doprinose na plaće koje se obračunavaju na plaće radnika.

Dakle, kada poslodavac na navedene zatezne kamate obračuna navedene poreze i doprinose tada za poslodavca to nije troška kamata već je to dohodak od nesamostalnog rada (plaća).

Prema odredbi **čl. 30. Zakona o porezu na dohodak** (NN 177/04 do 148/13), dohotkom od kapitala smatraju se primici po osnovi kamata što ih fizičke osobe ostvaruju od potraživanja po osnovi danih zajmova i kredita uključivo i one primitke ostvarene preko banaka po komisionim kreditima. Dohotkom od kapitala ne smatraju se nplaćene kamate po sudskim rješenjima i rješenjima tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Prema navedenoj odredbi poslodavac koji isplati kamate fizičkoj osobi na dobivene zajmove ili kredite od fizičke osobe, tada fizičkoj osobi ne isplaćuje ukupan iznos obračunanih kamata već, prema odredbi **čl. 51. st. 2. Zakona o porezu na dohodak**, obračunava 40% poreza na dohodak od kapitala i odgovarajući prirez na navedeni porez na dohodak i navedene poreze uplaćuje u Poreznu upravu u ime i za račun fizičke osobe a neto iznos isplaćuje fizičkoj osobi.

Dakle, kada poslodavac na navedene kamate obračuna navedene poreze i doprinose tada za poslodavca to nije trošak kamata već je to dohodak od kapitala.

Obzirom da u navedenim propisima ne piše da se navedene odredbe o oporezivanju odnose samo na ugovorne kamate, smatramo da se navedene odredbe o oporezivanju odnose i na zatezne kamate.

Kako se postupa s oporezivanjem porezom na dohodak isplaćenih kamata (i ugovornih i zatezних) fizičkoj osobi koja je nerezident Republike Hrvatske, određeno je **čl. 80. Pravilnika o porezu na dohodak**.

Kada poslodavac isplaćuje kamate (i ugovorne i zatezne) fizičkoj osobi koja je nerezident Republike Hrvatske, a Republika Hrvatska s državom čiji je porezni obveznik rezident nema sklopljen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja tada se na navedene kamate obračunava 40% poreza na dohodak od kapitala kao i kod isplate kamata rezidentu Republike Hrvatske. Razlika je samo u tome što se na taj dohodak od kapitala nerezidentu Republike Hrvatske ne obračunava prirez na porez na dohodak.

Kada poslodavac isplaćuje kamate (i ugovorne i zatezne) fizičkoj osobi koja je nerezident Republike Hrvatske, a Republika Hrvatska s državom čiji je porezni obveznik rezident ima sklopljen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja tada se na navedene kamate obračunava porez na dohodak po stopi iz ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, uz uvjet da je fizička osoba -nerezident isplatiatelju dostavio obrazac "Zahtjev za umanjenje porezne obveze, izuzimanje od porezne obveze ili povrat više plaćenog poreza na kamatu prema Ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja između Republike Hrvatske i". Navedeni obrazac mora biti ovjeren od nadležnog inozemnog tijela.

3.3. Oporezivanje zatezних kamata porezom na dobit

Prema odredbi **čl. 7. st. 1. točka 8. Zakona o porezu na dobit** (NN 177/04 do 148/13), porezna osnovica poreza na dobit povećava se za zatezne kamate između povezanih osoba.

Prema odredbi **čl. 29. Pravilnika o porezu na dobit** (NN 95/05 do 12/14), porezna osnovica sukladno članku 7. stavku 1. točke 8. Zakona povećava se za rashode zatezних kamata koje su proistekle iz odnosa osoba povezanih u smislu članka 13. stavka 2. Zakona. Porezna osnovica povećava se neovisno da li je kamate zaračunala povezana osoba rezident ili nerezident.

Prema odredbi **čl. 13. st. 2. Zakona o porezu na dobit**, povezanim osobama smatraju se osobe kod kojih jedna osoba sudjeluje izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu druge osobe, ili iste osobe sudjeluju izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu društva.

Iz navedenih odredbi zatezne kamate između povezanih osoba, prema definiciji povezanih osoba iz **Zakona o porezu na dobit**, oporezuju se porezom na dobit i u **Obrascu PD** unose se kao povećanje porezne osnovice poreza na dobit na red.br.12. Iz navedenih odredbi proizlazi da se zatezne kamate između nepovezanih osoba ne oporezuju porezom na dobit.

Prema **Uputi Porezne uprave za sastavljanje Obrasca PD za 2013. g.**, ako su zatezne kamate zaračunate po osnovi duga, na koje se plaća porez po odbitku, porezna osnovica povećava se za svotu zatezних kamata umanjenu za plaćeni porez po odbitku.

Prema odredbi **čl. 8. Zakona o porezu na dobit i čl. 32. Pravilnika o porezu na dobit**, kamate (i ugovorne i zatezne) na zajmove dioničara i članova društva povećava se porezna osnovica poreza na dobit ako te kamate premašuju svotu udjela dioničara odnosno člana društva u kapitalu ili glasačkom pravu, a koji drži najmanje 25% dionica ili udjela u kapitalu ili glasačkom pravu u društvu.

Prema odredbi **čl. 32. Pravilnika o porezu na dobit** ne oporezuju se porezom na dobit:

- kamate na kredite koji se primaju od dioničara odnosno člana društva koji je banka ili druga financijska organizacija,
- kamate na koje se plaća porez na dohodak od kapitala i
- kamate koje zaračunava tuzemni obveznik poreza na dobit.

Iz navedenih odredbi proizlazi da se oporezuju kamate na zajmove dioničara i članova društva samo onda ako je zajmodavac:

- tuzemna pravna osoba koja nije obveznik poreza na dobit i
- inozemna pravna osoba koja nije banka ili druga financijska organizacija.

Detaljno o oporezivim kamatama na zajmove dioničara i članova društva napisano je u članku **"Prijava poreza na dobit (Obrazac PD) za 2013."** pod točkom 7., pod red.br.15., koji je objavljen u RiPup-u br.2/2014.

3.4. Oporezivanje zateznih kamata porezom na dobit po odbitku

Kako se postupa s oporezivanjem porezom na dobit po odbitku isplaćenih kamata (i ugovornih i zateznih) pravnoj osobi koja je nerezident **Republike Hrvatske**, određeno je **čl.31. do 31.d Zakona o porezu na dobit i čl.49. do 51.a Pravilnika o porezu na dohodak**.

Porez po odbitku plaća isplatelj kamata na kamate (ugovorne i zakonske) koje se plaćaju inozemnim osobama koje nisu fizičke osobe. Iznimno, porez po odbitku ne plaća se na kamate isplaćene:

- 1) na robne kredite za kupnju dobara koja obvezniku služe za obavljanje djelatnosti,
- 2) na kredite koje daje inozemna banka ili druga financijska institucija,
- 3) imateljima obveznica, državnih i korporativnih, inozemnim pravnim osobama,
- 4) za financijski najam dobara.

Porez po odbitku plaćaju i poslovne jedinice inozemnog poduzetnika kada plaćaju kamatu matičnom poduzeću, osim u slučaju kada se kamata pripisuje kao prihod tuzemnoj poslovnoj jedinici inozemnog poduzetnika.

Ako tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika plaća kamatu poduzetniku osnivaču u inozemstvo, plaća se porez po odbitku.

Porez po odbitku na kamate plaća se po stopi od 15%, a porezna osnovica je bruto iznos kamate koju tuzemni isplatelj plaća nerezidentu - inozemnom primatelju.

Porez po odbitku plaća se po stopi od 20% na sve vrste usluga koje su plaćene osobama koje imaju sjedište ili mjesto stvarne uprave, odnosno nadzora poslovanja u državama, osim država članica Europske unije, u kojima je opća ili prosječna nominalna stopa oporezivanja dobiti niža od 12,5%, a država je objavljena u Popisu država koji donosi ministar financija i koji se objavljuje na internetskim stranicama Ministarstva financija i Porezne uprave Republike Hrvatske.

Ako se obveza za kamate podmiruje bez stvarnog plaćanja, kamate se smatraju plaćenima i podliježu plaćanju poreza po odbitku.

Kada poslodavac isplaćuje kamate (i ugovorne i zatezne) pravnoj osobi koja je nerezident Republike Hrvatske, a Republika Hrvatska s državom čiji je porezni obveznik rezident ima sklopljen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja tada se na navedene kamate obračunava porez na dobit po odbitku po stopi iz ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, uz uvjet da je pravna osoba -nerezident isplatelju dostavio obrazac "Zahtjev za povrat više plaćenog poreza na kamate prema Ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja između Republike Hrvatske i". Navedeni obrazac mora biti ovjeren od nadležnog inozemnog tijela. Ako se pri isplati kamata ne plaća porez po odbitku na temelju primjene ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, primatelj kamata može umjesto obrasca Zahtjeva dostaviti samo potvrdu o rezidentnosti od nadležnog inozemnog poreznog tijela.

U **čl.31.a do 31.d. Zakona o porezu na dobit i čl.51.a. Pravilnika o porezu na dobit** nalaze se odredbe o oporezivanju kamata (i au-

torskih naknada) između povezanih društava različitih država članica prema Direktivi 2003/49/EZ.

Navedene odredbe odnose se samo na ugovorne kamate, jer prema odredbi **čl.31.a točka 1. Zakona o porezu na dobit, zatezne kamate** zbog kasnog plaćanja ne smatraju se kamatom.

Detaljno o porezu na dobit po odbitku pisali smo u članku **"Plaćanje poreza na dobit po odbitku (primjena međunarodnih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i direktiva EU)"**, koji je objavljen u RiPup-u br. 9/2013.

4. Računovodstveni aspekt zakonskih kamata

4.1. Rashodi od zateznih kamata

Kamate se priznaju razmjerno vremenu, čime se uzima u obzir efektivni prinos na sredstvo.

Kamata je naknada za korištenje novca ili novčanih ekvivalenata.

Kamata se ugovara. Međutim, osim ugovorenih kamata, u Republici Hrvatskoj primjenjuje se i zatezna kamata koja se obračunava na potraživanja i plasmane poslije ugovorenog roka dospelosti potraživanja na naplatu.

Prema **Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja** (NN 38/08, 12/09 i 130/10), financijski rashodi iskazuju se u **Računu dobiti i gubitka** kao sljedeće pozicije:

IV FINACIJSKI RASHODI

- 1) Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima (**konta podskupine 480, 481, 720, i 721**);
- 2) Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama (**konta podskupine 482 i 722**);
- 3) Nerealizirani gubici (rashodi) financijske imovine (**konto podskupine 723**);
- 4) Ostali financijski rashodi (**konto podskupine 729**).

Prema našem kontnom planu zatezne kamate kao rashodi iskazuju se na sljedećim kontima:

- 7201 - Zatezne kamate s povezanim poduzetnicima s kojima se obavlja konsolidacija financijskih izvještaja**
- 7211 - Zatezne kamate s povezanim poduzetnicima s kojima se ne obavlja konsolidacija financijskih izvještaja**
- 7221 - Zatezne kamate s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama**

Primjer 1.:

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Obračun rashoda zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se obavlja konsolidacija	9.249,41	7201	2444
2.	Obračun rashoda zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se ne obavlja konsolidacija	7.537,34	7211	2445
3.	Obračun rashoda zateznih kamata s nepovezanim poduzetnicima	17.932,70	7221	23820
4.	Obračun rashoda zateznih kamata s fizičkim osobama	5.937,65	7221	23821

- 2444 - Obveze prema povezanim poduzetnicima u zemlji s kojima se provodi konsolidacija za zatezne kamate
- 2445 - Obveze prema povezanim poduzetnicima u zemlji s kojima se ne provodi konsolidacija za zatezne kamate
- 23820 - Obveze za zatezne kamate prema nepovezanim poduzetnicima u kojima ne postoji sudjelujući interes
- 23821 - Obveze za zatezne kamate prema fizičkim osobama (osim prema radnicima)

4.2. Prihodi od zateznih kamata

Prihode od kamata, tantijema i dividendi priznaju se ako:

- je vjerojatno da će ekonomske koristi povezane s transakcijom i poslovnim događajem pritecати kod poduzetnika i
- iznos prihoda može se pouzdano izmjeriti (točka 43. HSF1 15-Prihodi).

Prihodi od kamata, tantijema i dividendi temelje se na sljedećim kriterijima:

- kamata se priznaje primjenom efektivne kamatne stope,
- tantijeme će se priznati na računovodstvenoj osnovi nastanka događaja,
- dividenda će se priznati kada je ustanovljeno dioničarevo pravo na isplatu dividendi (točka 44. HSF1 15-Prihodi).

Prema HSF1 15 - Prihodi, u prihode koji proizlaze iz tijeka redovitih aktivnosti poduzetnika, uz prihode od prodaje (proizvoda, robe i usluga), spadaju i prihodi od korištenja od strane drugih osoba resursa poduzetnika koja donose kamatu, tantijeme i dividende.

Kamate se priznaju razmjerno vremenu, čime se uzima u obzir efektivni prinos na sredstvo.

Kamata je naknada za korištenje novca ili novčanih ekvivalenata ili iznosa koje su drugi dužni poduzetniku.

Prihodi od kamata za obračunsko razdoblje (treba se iskazati u razdoblju na koje se odnosi) mogu se prikazati kao prihod uz ispunjenje uvjeta da se prihod od kamata može pouzdano izmjeriti kako bi se iskazao u određenom dokumentu za obračun.

Kamata se ugovara. Međutim, osim ugovorenih kamata, u Republici Hrvatskoj primjenjuje se i zatezna kamata koja se obračunava na potraživanja i plasmane poslije ugovorenog roka dospelosti potraživanja na naplatu.

Prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 38/08, 12/09 i 130/10), financijski prihodi iskazuju se u Računu dobiti i gubitka kao sljedeće pozicije:

III FINACIJSKI PRIHODI

- 1) Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima (konto podskupine 770 i 771);
- 2) Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama (konto podskupine 772);
- 3) Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa (konto podskupine 773);
- 4) Nerealizirani dobiti (prihodi) (konto podskupine 774);
- 5) Ostali financijski prihodi (konto podskupine 779).

Prema našem kontnom planu zatezne kamate kao prihodi iskazuju se na sljedećim kontima:

- 7701 - Prihodi od zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se obavlja konsolidacija financijskih izvještaja
- 7711 - Prihodi od zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se ne obavlja konsolidacija financijskih izvještaja
- 7721 - Prihodi od zateznih kamata s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama

Primjer 2.:

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Obračun prihoda zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se obavlja konsolidacija	9.249,41	1341	7701
2.	Obračun prihoda zateznih kamata s povezanim poduzetnicima s kojima se ne obavlja konsolidacija	7.537,34	1346	7711
3.	Obračun prihoda zateznih kamata s nepovezanim poduzetnicima	17.932,70	18700	7721
4.	Obračun prihoda zateznih kamata s fizičkim osobama	5.937,65	18704	7721

- 1341 - Potraživanje od povezanih poduzetnika u zemlji s kojima se provodi konsolidacija za zatezne kamate
- 1346 - Potraživanje od povezanih poduzetnika u zemlji s kojima se ne provodi konsolidacija za zatezne kamate
- 18700 - Potraživanja za kamate na zajmove nepovezanim poduzetnicima u zemlji u kojima ne postoje sudjelujući interesi
- 18704 - Potraživanja za kamate na zajmove fizičkim osobama u zemlji

Bilješke
